

pliatur tertio, ut etiam per Papam dispensatus ad habenda simul duo beneficia, nequaquam censeatur dispensatus, ut duo uniformia, v. g. duos canonicatus, obtineat in eadem ecclesia nisi istud expressum fuerit. Abbas c. *De multa*. n. 4. h. t.; Azorius cit. cap. II. quæst. 1; Pirhing, h. t., n. 131; Barbosa, part. III. *de Offic. et potest. episc.* allegat. 62, n. 15 et 16; Flamin. Parisius, d. lib. III. cap. I. n. 123, allegans Petrum de Acharano c. *Permittimus. de Ætate et qualitat.*, cardinalem consil. 53. et alios, cum communi. Siquidem jura magis abhorrent, ut in eadem ecclesia, et sic sub eodem tecto, quis obtineat duo beneficia uniformia, v. g. duas præbendas, quam in ecclesiis diversis; uti patet ex juribus n. 240. allegatis, ac notat Glossa fin. in Clem. ult. h. t. Abbas c. *Litteras*. n. 2. et Fagnanus, ibid. n. 6. et 7. *de Concession. præbend.*; Garcias, d. cap. v. n. 190. citans Rotam in Toletana capellanæ de Baraias. 15 februar. 1591. coram dom. Pamphilio; Flamin. Parisius cit. lib. III. quæst. 1, n. 121; Barbosa, Azorius, ubi supra, et alii.

§

DE DISPENSATIONE, ET CONSUECUDINE CIRCA PLURALITATEM BENEFICIORUM.

243. *Papam posse dispensare super pluralitate beneficiorum, cum id ratio postulaverit, certum est.* — Quæritur I. Utrum Papa, quibusque ex causis, possit dispensare in pluralitate beneficiorum? Resp. I. Certum est, quod ex causa rationabili, et legitima possit Papa dispensare super pluralitate beneficiorum simul retinendorum, etiamsi ea cæteris forent incompatibilia. Textus est in c. *De multa*. 28. § fin. h. t. ubi dicitur: « Circa sublimes tamen et litteratas personas, quæ majoribus sunt beneficiis honorandæ, cum ratio postulaverit, per Sedem apostolicam poterit dispensari. » Accedit ratio: quia Papa in beneficiis plenissimam habet potestatem, plenariamque dispositionem, cap. II. *de Præbend.* in 3. et Clem. *Si duobus*. 1. § fin. *Ut lite pendente*, etc. eo quod beneficia de jure positivo ecclesiastico sint introducta, et singulæ Ecclesiæ singulis presbyteris divisæ, can. *Ecclesias*. 13. q. 1. Unde, quia Papa secundum plenitudinem potestatis, de jure potest supra jus dispensare, c. *Proposuit*. 4. *de Concession. præbend.* dubium non

est, quin circa pluralitatem beneficiorum cum ratio postulaverit, dispensare valeat.

246. *Quando Papa dispensat Motu proprio, præsumitur subesse justam causam dispensandi: alias secus.* — Additur notanter, « cum ratio postulaverit. » Licet enim in illis, quæ sunt juris positivi humani, Papa possit valide dispensare, etiam sine causa: quia tamen dispensatio facta sine causa, non meretur dici dispensatio, sed potius dissipatio, ut inquit sanctus Bernardus lib. III. *de Considerat.* paulo ante fin. Hinc quando Papa dispensat, motu proprio, semper præsumitur, quod subsit justa causa dispensandi, atque ex legitima causa dispensaverit Pontifex, can. *si Papa*, dist. 40; ac notat Abbas c. *In causis*. n. 2. *de Sentent. et re judicat.*, Felinus c. *Ad aures* n. 7. *de Rescript.*, Piascius part. II. *Praxis episcopal.* cap. v. art. 3. n. 79. et alii. Secus dicendum, quando Papa dispensaret ad instantiam partis: quia tunc subintelligeretur conditio illa: « Si preces veritate nitantur, » juxta textum expressum c. *Ex parte*. 2. *de Rescript.* ac proinde non subsisteret dispensatio pontificia, veluti sub aut obreptitiæ obtenta, c. *Sedes*. 15. et c. *Super litteris*. 20. *de Rescript.* cum concordantibus. His addenda superioribus § præced. n. 218. 219. et 220.

247 et 248. *Causæ legitimæ dispensandi in pluralitate beneficiorum, sunt tres. Et quæ?* — Resp. II. Causa legitima dispensandi in pluralitate beneficiorum communiter triplex assignari solet; videlicet, necessitas Ecclesiæ, utilitas Ecclesiæ, ac evidens prærogativa meritorum. Ita Abbas in c. *De multa*. n. 7, h. t. et c. *Extirpandæ*. in *Repetit.* § *Qui vero*. n. 34. eod.; Azorius, part. II. lib. VI. cap. XII. n. 6; Layman, lib. IV. *Theol. moral.* tract. II. cap. VIII. n. 2. et alii. Idemque desumitur ex can. *Tali conjugio*. 1. q. 7. ubi in simili habetur, quosdam ecclesiasticis ordinibus non esse applicandos, « nisi forte eos aut maxima Ecclesiæ utilitas, vel necessitas postulet, vel evidens meritorum prærogativa commendet. »

Et quidem « Ecclesiæ necessitas » quandoque postulat, ut uni plura beneficia conferantur, si est penuria sacerdotum, aut aliorum idoneorum ministrorum Ecclesiæ; puta, in locis hæresi infectis. Utilitas vero, quando clericus sua prudentia, auctoritate seu potentia, plus communi reipublicæ christianæ bono, atque ecclesiarum commodis profuturus videtur, quam plures alii. Tandem « evidens meritorum prærogativa » beneficiatum,

utpote doctrina, consiliis, scripturis, aut hujusmodi, de Ecclesia valde meritum, promoveri potest ad plurium beneficiorum emolumenta tum spiritualia, tum temporalia dispensative recipienda, juxta illud Apostoli I ad *Timoth.* v. 17. *Qui bene præsumunt presbyteri, duplici honore digni habeantur* (id est, munerum largitione, ut interpretatur S. Hieronymus cap. XV. *Matth.*) maxime, qui laborant in verbo, et doctrina. Unde et c. *De multa*. 28. § fin. h. t. dicitur, « quod sublimes et litteratæ personæ majoribus sunt beneficiis honorandæ, » etc.

249. *Justa causa dispensandi in pluralitate beneficiorum ultra necessariam sustentationem, non est, propositum erogandi superfluos redditus in pias causas.* — Resp. III. Nihilominus justa causa dispensandi in pluralitate beneficiorum, ac præsertim hæc simul retinendi ultra necessariam vitæ sustentationem, non est, quod clericus propositum habeat redditus superfluos in pias causas erogandi. Ita Azorius, part. II. lib. VI. cap. XII. quæst. 3. et Layman, lib. IV. tract. II. cap. VIII. n. 2. vers. *Illud vero*. allegans communem, contra cardinalem in Clem. *Gratiæ de Rescript.* et Navarrum cap. XXV. *Manual.* n. 128. Ratio est, quia, ut justa subsit causa dispensandi atque retinendi pluralitate beneficiorum, præsertim ultra necessariam vitæ sustentationem, etiam requiritur, ut aliæ deformitates tollantur, vel saltem æquali utilitate publica coonestentur; videlicet, subtractio alimentations respectu aliorum clericorum, Ecclesiæ damnum ob absentiam beneficiarii, cultusque divini diminutio, ac hujusmodi; et notat Layman, loc. cit. Tales autem deformitates non tolluntur, neque coonestantur per solum propositum dandi superflua in pias causas, nisi subsit alia gravior causa, præsertim publica. Et hinc sanctus Carolus Borromæus ab Ecclesia universali pie laudatur, quod ecclesiasticos proventus, quibus a Pio IV. avunculo suo copiose fuerat cumulatus, sponte dimiserit: nonnullis retentis, quibus ad proprios usus, et egenorum necessitate utebatur; uti habetur in lectionibus *Breviarii Romani*, die Festo ipsius, seu quarto novembris.

250. *Rescripta, atque dispensationes super beneficiis ecclesiasticis obtinendis, stricte interpretari debent. Dispensatio est vulnus juris.* — Quæritur II. Quomodo intelligi debeat dispensatio facta super beneficiis, ac præsertim super pluralitate ipsorum? Resp. I. Res-

cripta, seu Litteræ Apostolicæ, atque dispensationes super beneficiis ecclesiasticis obtinendis, stricte interpretari debent: nec extendi ultra proprietatem verborum. Ita communis, tum quia generaliter loquendo, istud procedit de cæteris rescriptis ad beneficia, per textum expressum in c. *Quamvis plenissima*. 4. *de Præbend.* in 6. ibi: « Quamvis plenissima sit alias in beneficiis interpretatio facienda; litteræ tamen super obtinendis beneficiis impetratæ debent, cum sint ambitiosæ, restringi: » estque ex professo dictum supra lib. I. tit. III. *De Rescriptis*. § 3. n. 126. 128. et 129; tum quia dispensatio, est vulnus juris: siquidem per eam Jus commune vulneratur, can. *Ipsa pietas*. 23. q. 4. Barbosa part. II. *de Offic. et potest. episc.* allegat. 33. num. 7. et alii. Cum igitur omnis recessus a jure censeatur odiosus, et nequaquam trahendus ad consequentiam, juxta reg. 28. jur. in 6. etiam dispensationes, v. g. super beneficiis, eorumque pluralitate, sunt odiosæ, ac stricte interpretandæ; ut cap. I. § fin. *de Filiis presbyter.* in 6. Ubi loquendo de dispensatione facta cum illegitimo ad obtinendum beneficium, dicitur: « Quam exorbitantem a jure oportet, veluti odiosam, restringi, » cum similibus. Proinde

251. *Dispensatus super defectu, ut possit ad beneficium promoveri, non potest nisi unicum beneficium, vi talis dispensationis, obtinere. Adeo, ut nec successive possit duo consequi.* — Resp. II. Si cum aliquo dispensatum fuerit, quod non obstante defectu aliquo, v. g. natalium, possit ad beneficium, etiamsi curam habeat animarum, promoveri; non potest is prætextu talis dispensationis, nisi unicum beneficium obtinere. Textus est expressus in cit. cap. I. § fin. *de Filiis presbyter.* in 6. addita ratione proxime relata, quia nimirum talis dispensatio est a jure exorbitans, sicque debet veluti odiosa restringi: ac proinde virtute ipsius, non potest quis duo beneficia in simul obtinere, prout loquitur Summarium ibid. Quinimo, ut notat Ancharanus ibid. n. 3. vers. *Quæro dicitur*, post Archidiaconum; Barbosa, part. II. *de Offic. et potest. episc.* allegat. 45. n. 36. post Cardos, in *Praxi Judicium*. 7. *Dispensatio*. n. 19; Pirhing tit. *de Filiis presbyt.* n. 24. dispensatus a Papa, ut possit habere unum beneficium curatum, non poterit vi talis dispensationis etiam successive obtinere duo: adeo, ut si unum fuerit consecutus, non possit eo dimisso obtinere secundum. Siquidem per

adeptionem primi beneficii curati. dispensatio jam est sortita suum effectum; ac proinde, veluti odiosa, non debet extendi ad aliud beneficium, arg. c. *Non potest*. 21. h. t. in 6. mox allegando: quamvis Joan. Andreas hic n. 4. asserat, istud durum valde videri; ac proinde teneat oppositum:

252. *Dispensatio, ut possit quis duo beneficia curata recipere, ac simul retinere, intelligitur solum de primis duobus beneficiis postea ei collatis.* — Deinde dispensatio apostolica cuiuspiam facta, ut possit duo beneficia curata recipere, ac simul licite retinere: intelligitur solum de primis duobus beneficiis quæ post dictum Indultum apostolicum ipsi collata fuerunt. Textus est in c. *Non potest*. 21. § *Illud autem*. h. t. in 6. Cujus rationem affert Vivianus in *Rationali*, ibid. Quia, quamprimum taliter dispensatus recepit duo prima beneficia, adimpleta est gratia dispensationis, arg. l. *Boves*. § *Hoc sermone*. ff. de *Verb. signif.* atque ideo, cum dispensatio illa, veluti odiosa restringi debeat, non potest extendi ad alia, seu tertia vel quarta vice vacatura beneficia.

253. *Et si talis postea obtineat aliam dispensationem, ut plura beneficia simul obtinere possit, tacito illo defectu, non valet dispensatio. Dispensatio addita dispensationi non valet, nisi in secunda fiat mentio de prima.* — Ulterius, si quis post obtentam a Sede apostolica dispensationem super defectu, v. g. natalium, et beneficium exinde impetratum, tacito defectu ejusmodi obtineat aliam a Sede præfata dispensationem, ut duo vel plura beneficia simul obtinere possit, non valet dispensatio; sed veluti per subreptionem obtenta, nullius penitus est momenti. Ita textus, Glossa, et doctores in cap. *de Filiis presbyter*. in 6. Accedit ratio, quia non est verisimile, quod Papa dispensasset in pluralitate beneficiorum cum eo, qui patitur talem defectum, v. g. natalium, si hoc ei fuisset expressum; prout loquitur Pontifex ibid. Unde notat Vivianus in *Rationali*, ad cit. c. *Si is*. 2. *de Filiis presbyter*. in 6. post Decium in l. *Liberos*. c. *de Collationib.* quod dispensatio addita dispensationi non valet, nisi in dispensatione secunda fiat mentio de prima.

254. *Provisus de beneficio sub clausula non obstante, quod aliud beneficium obtinere noscaris, non potest primum beneficium retinere cum secundo.* — Resp. III. Si cuiuspiam per Papam provideatur de beneficio, addita clausula,

« Non obstante, quod aliud beneficium obtinere noscaris. » per hoc non censetur cum ipso dispensatum, ut primum beneficium cum secundo retinere valeat; sed id solummodo clausula illa operatur, quod facta ei gratia nequeat subreptitia iudicari. Ita rursum textus expressus in cit. c. *Non potest*. h. t. in 6. Et ratio est: quia dispensationes, veluti odiosæ, atque exorbitantes, a jure communi, stricte sunt intelligendæ, atque restringendæ, ut dictum: unde cum præfata clausula modo prædicto jam suum consequatur effectum, id sufficit. Neque enim de primo beneficio simul retinendo (contra claram juris dispositionem) Papa cogitasse videatur; cum in ipsa dispensatione id non expressit. Vivianus in *Rationali*. ibid.

255. *Secus, si istud exprimat.* — Secus foret dicendum, si Pontifex in litteris dispensationis dixisset: « Liceatque tibi beneficium istud cum priori retinere. » Tunc enim verba forent clara, sicque juxta ea oporteret iudicare; ut c. *Porro*. 7. *de Privileg.* et l. *Licet Imperator*. ff. de *Legat.* I. et alibi. Nam verba clara non admittunt interpretationem, neque voluntatis conjecturam. Abbas consil. 97. lib. I. Barbosa, *Axiome*. 222. n. 32. et communis; estque amplius dictum supra lib. I. tit. II. *De Constitutionibus*. § 16. n. 384 et 385.

256. *Dispensatus super pluralitate beneficiorum, censetur etiam dispensatus super residentia, et aliis connexis, ac necessario consecutivis.* — Ampliatur istud, ut dispensatus super pluralitate beneficiorum simul retinendorum, censetur etiam dispensatus super accessoriis, connexis, et necessario consecutivis ex tali dispensatione; puta, super residentia, et hujusmodi. Glossa can. *Si quis in Clero*. 7. q. 1. §. *Solemibus*: et alia Glossa c. *Quia in tantum*. §. *Plures*. et ibi Abbas, n. 3. Fagnanus, n. 2. *de Præbend.*; Pirhing, h. t. n. 198. et alii; estque pariter dictum supra lib. I. tit. II. *de Constitutionibus*. § 18. n. 431.

257. *Taciturnitas beneficii præhabiti, quantumcumque modici, vitat dispensationem super pluralitate beneficiorum. Imo et cætera rescripta ad beneficia.* — Resp. IV. Taciturnitas beneficii præhabiti, quantumvis modici, vitat dispensationem super pluralitate beneficiorum simul retinendorum. Textus est in c. *Non potest*. 21. § 1. h. t. in 6. Ubi Glossa §. *Modicum*, hujus rationem reddit: quia si in impetratione Beneficii, sive in rescriptis ad beneficia, istud habet locum, ut taciturnitas

modici, vitat rescriptum impetratum ad novum beneficium, nisi fuerit concessum motu proprio, c. *Si proponente*. 42. *de Rescript.* et c. *Si motu*. 23. h. t. in 6. estque jam dictum supra lib. I. tit. III. *De Rescript.* § 7. n. 167. et 170. ac seqq. Multo fortius illud in dispensatione ad plura beneficia locum habere debet; cum etiam tales dispensationes sint ambitiosæ, ac restringendæ, c. *Quamvis plenissima*. 4. h. t. in 6. juncto cap. II. *de Filiis presbyter*. in 6. cum similibus.

258. *Utrum episcopus possit dispensare in pluralitate beneficiorum? Olim is poterat dispensare in duobus ecclesiis curatis simul retinendis; non item in duobus canonicatibus.* — Queritur III. Utrum episcopus possit dispensare in pluralitate beneficiorum? Resp. I. Spectato jure antiquo poterat episcopus dispensare in duabus ecclesiis curatis simul retinendis, non item in duobus Canonicatibus. Textus est in can. *Sanctorum*. dist. 70. ubi in concilio Urbani II. sic statutum legitur: « Omnino autem in duabus ecclesiis aliquem titulari non liceat; sed unusquisque, in qua titulatus est, in ea tantum canonicus habeatur. Licet enim episcopi dispositione, unus diversis præesse possit ecclesiis; canonicus tamen præbendarius, nisi unius ecclesiæ, in qua conscriptus est, esse non debet. » Hæc ibi.

259. *Et quæ ratio disparitatis?* — Nec dicas, esse mirabile, quod concedatur episcopis facultas dispensandi in duabus ecclesiis, seu parochiis simul retinendis, et non in duabus præbendis; cum tamen hæc non habeant annexam curam animarum, sicut ecclesiæ parochiales. Resp. enim cum Abbate in c. *Cum jam dudum*. n. 9. h. t. istud non esse mirandum: quia dispensatio quoad diversas ecclesias fieret propter publicam utilitatem, ut nempe populus per idoneos; magisque qualificados pastores regeretur, quando ita episcopis videretur expedire, vel ob defectum ministrorum omnino necessarium foret. At vero dispensatio quoad diversas præbendas, fieret dumtaxat propter privatam utilitatem: nam præbenda datur canonico, ut inde vivat; ecclesia vero principaliter datur, ut quis populum regat.

260. *De facto nequit episcopus dispensare circa plura beneficia curata, vel dignitates, aut personatus.* — Resp. II. De facto nequit episcopus dispensare circa plura beneficia curam animarum habentia; neque etiam circa

plures dignitates, aut personatus ab eodem obtinendos, etiamsi curam non habeant animarum. Ita desumitur ex c. *De multa*. 28. juncta Glossa fin. et Barbosa in *Collectan.* ibid. n. 22. h. t.; Abbas in c. *Extirpandæ*. in *Repetit.* § *Qui vero*. n. 38. eod.; Azorius part. II. lib. VI. cap. XII. quæst. 6; Garcias part. XI. *de Beneficiis*. cap. V. n. 337, allegans plurimos alios, decis. 4. *De Offic. legat. in novis*. alias 286; Alfons. Hoieda *Tractatum*, tom. XV. tract. *de Incompatibilit. Beneficior.* part. II. cap. XII. n. 17; Pirhing, h. t. n. 185. contra nonnullos alios, ab eodem Hoieda n. 16. et Garcia n. 338. in oppositum citatos.

261. *Idque probatur.* — Ratio Conclusionis est: Quia, licet antiquitus potuerint episcopi dispensare quoad pluralitatem ecclesiarum, seu beneficiorum curatorum, cit. can. *Sanctorum*. dist. 70. nihilominus hæc potestas episcopis adempta fuit in concilio generali, relato in d. c. *De multa*. 28. § fin. h. t. illis verbis: « Cum ratio postulaverit, per Sedem apostolicam poterit dispensari. » Nam, ut argumentatur Glossa fin. et Barbosa ibid. n. 22. ex eo, quod dicit, « Per Sedem Apostolicam, » patet a contrario sensu, quod per alios Papa inferiores in talibus non possit dispensari: quia, quod de uno conceditur, de altero negatur, l. *Maritus*, citra. juncta Glossa fin. c. *de Procuratorib.*; Barbosa *Axioma*. 196. n. 20. Sicut e contra, quod de uno negatur, de altero concessum intelligitur, can. *Qualis*. dist. 25. et c. *Nonne*. *de Presumption.* cum concordantiis.

262. *Cur episcopis fuerit adempta potestas dispensandi in pluralitate beneficiorum curatorum? Privilegium meretur amittere, qui permissa sibi abutitur potestate.* — Unde non obstat cit. can. *Sanctorum*. dist. 70. Nam, ut notat Glossa fin. in d. c. *De multa*. et Abbas cit. *Repetit.* § *Qui vero*. n. 40. propter inascretas, et stultas episcoporum dispensationes, virtute illius canonis olim factas, potestas in posterum taliter dispensandi merito episcopis subtracta fuit: « Siquidem privilegium omnino meretur amittere, qui permissa sibi abutitur potestate, juxta textum expressum can. *Privilegium*. 11. q. 3. et can. *Ubi ista*. dist. 74. et c. *Ut privilegia*. *de Privileg.* cum similibus.

263. *Episcopus nequit dispensare contra jus commune, nisi in casibus sibi a jure concessis.* — Confirmatur data conclusio ex c. *Ordinarium*. 3. § *Si vero*. *de Offic. ordinar.* in 6.